

1909

VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
ref. lelkész
TÁRSSZERKESZTŐ:
PAÁI GUSZTÁV,
ref. koll. tanár

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
„Egyházi Értekezlete“

Megjelenik

minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre 4 kor. Negyed évre 1 kor.
Fél évre 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

A békességnek Istene legyen mindnyájan ti veletek!

Égi dicsfény ragyog Bethlehem felett. Angyalok seregétől népes a mennyboltozat. Öröme-

nekük lehangzik a földre s felébreszti az alvó népeket. —

Zsolozsmájuknak minden egyes szava felelet a szívek legforróbb vágyaira, reményeire, szentóhajásaira és buzgó könyörgéseire.

Efratának kicsiny Bethlekemében pedig ott szunnyad jászolbölcsőjében a gyermek, akinek vállain a fejedelemség, kinek nevét nevezik Csodálatosnak, Tanácsosnak, erős, hatalmas Istennek, örökkévalóság Atyjának, békesség Fejedelmének és a kinek Fejedelemségének és békességének nem lesz vége, a Dávid székében és országában ül,

hogy megerősítse azt és gyámolítsa az ítéletben és igazságban ez időtől fogva mindörökké! (Ésaiás IX: 6—7.) Körülötte egyszerű pásztorok. Az őszinte hívő lélek hódolatával borulva le Az előtt, aki

a láthatatlan Istennek ábrázatja és akit az Atya nem azért bocsátott a világra, hogy kárhóztassa a világot, hanem, hogy megtartassék e világ ő általa.

A Jézus születésének ünnepén bizonyosságot teszünk minden atyafiak előtt hogy az élet megjelent és hirdetjük mindenkinek amaz örökéletet, mely az Atyánál vala és megjelent nekünk. Hirdetjük, hogy ő ama Krisztus, az élő Istennek fia, aki megjelent a végre, hogy a mi bűneinket el-

venné. A tudásnak, a szent meggyőződésnek erejével valljuk, hogy Ő benne és ő általa által

vitetünk a halálból az életre és valaki vallandja, hogy Jézus Istennek fia, az Isten abban lakozik, és ő is az Istenben. Bizonyságot teszünk, hogy abból tetszett meg az Istennek hozzánk való szerelme, hogy amaz ő egyetlenegyszülött Fiát bocsátá Isten e világra, hogy éljünk ő általa.

A világot megváltó szeretetnek ez ünnepén minden ajk csak arról a tudományról szólhat, hogy higyjünk a Jézus Krisztusnak nevében és szeressük egymást, amint megparancsolta nekünk. Isten előbb szeretett minket és elbocsátotta az ő Fiát, hogy lenne engesztelő áldozat a mi bűneinkért. Ha az Isten minket így szeretett, nekünk is egymást szeretnünk kell. Az Istent soha senki se látta: ha egymást szeretjük, az Isten mi bennünk lakozik és az ő szeretete mi bennünk megteljesedett.

Dobbanjon meg ma minden szív ettől a szeretettől. Melegedjék át minden lélek e szeretetnek a lángjától. Érezze meg mindenki, hogy mindnyájan Istentől valók vagyunk és hogy az Atya arra a magas méltóságra helyezett bennünket, hogy Isten fiának hivattassunk. És a Krisztus által megváltottak hangja csendüljön bele az angyalok karába: „Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek! és e földön békesség és az emberekhez jóakarát!“

Karácsonyra.

A keresztyén népnek ama nagy ünnepe,
Ismét elérkezett szívünk öröme!
Újból ünnepeljük az áldott Karácsonyt . . .
Jöjj, szállj le közinkbe dicső Úr Jézusom!

A sötét szíveknek világosítója
És a rab lelkeknek megszabadítója,
Egyedül Úr Jézus, felkent Fejedelmünk,
Jöjj, szállj le közinkbe óh mi idvességünk!

Az eltévedt embert vezérelj útjára!
Az elfáradtaknak Te légy gyámolója.
Hozz örömhirt nekünk, szegény bűnösöknek!
Üdítő balzsamot megtépett szívünknek.

Ő értünk szállott le a mennyből a földre;
Ő vezérel minket örök üdvösségre.

Ki híven velünk van minden dolgainkban
Egyedül Úr Jézus, óh hát bizzunk Abban.

Szegényen született a kicsiny jászolban,
Ha reá gondolunk szívünk nagyot dobban.
Kicsiny Bethlehemnek világló csillaga
Csak ragyogj előttünk éltünk napjaiba.

Jézus életével megmutatta nekünk,
Hogy boldog életet miképen nyerhetünk.
Ha tiszta szívünket Néki általadjuk
S a bűnt levetkezvén csak Őtet imádjuk.

Karácsony a hitnek, örömnék ünnepe.
Szálljon le közinkbe az Isten Szentlelke!
Buzgóságteljesen mondjunk szent éneket:
„Dicsőség a mennyben az erős Istennek!“

Matolcs. IFJ. SZÜCS KÁROLY.

A biblia rejtett igéi.

Angolból fordította: Kónya Kálmán bágyi ref. pap.

Mind löbb csillag ragyog! s valahányszor nézem
Annál fényesebben!
Atyám, honnan jönek? Jelöld ki útjokat
Az ég derült mélyén.

Keble.

Sok szépség van a világon, melyek nagyon is mélyen fekszenek a mi szemünknek. Csillagok milliói vannak az egek mélyében, melyeket egy távcső is el nem árul. Az éjszaka tárja fel előttünk a ragyogó pompát, mely rejtve fekszik a nappal fényében.

Valaki láthatatlan tintával ír és a szavak semmi nyomot nem hagyva tűnnek el a penna után. De ott maradnak a papíron, elrejtve, láthatatlanul és nem gyanítva a szem által, mely azt vizsgálja. De ha egy napon a papír megrejtetik, minden sor világosan megjelenve a rejtett szavak teljes fényben tűnnek elő.

Bizonyos értelemben Isten kijelentései is a bibliában rejtve vannak. Nem azért vannak rejtve, mintha Isten azokat tőlünk távol akarná tartani, de mert nekünk kell bizonyos állapotba jutnunk, mielőtt azokat megérthetjük. Minap valaki azt mondá: „Miért nem láttam én e zsoltár gazdag értelmét ezelőtt?“ Ugyanis együtt mentünk vala át a zsoltárok egyikén, ott ülve barátnőm ágya mellett és sok kedves dolgot láttunk a versek egyik-másikában. Barátnőm csaknem a látás tompaságával korholta önmagát, vagy az olvasás gondtalanságával, mivel előbb nem látta meg a drága értelmet. „Százszor olvastam e zsoltárt“, mondá. „E kedves gondolatok egész idő alatt a versekben feküdtek, de én sosem láttam meg azokat mostanig.“

Miért volt az? Istennek volt-e szándéka azokat tőlem elrejtteni?”

A felelet e kérdésekre az, hogy kijelentések tétele és áldások nyújtása valóban csak a lehetőség pillanatában történhetnek. A csillagok egész nap az égen vannak, de nem láthatjuk őket, míg éjszaka nem jő. Barátnőm sem láthatta a zsoltárban levő drága gondolatokat hat hónappal ezelőtt. Akkor ő egészséges, tevékeny, gyors mozgású és erős volt, semmi tudatával a gyönyörűségnek, emberi reményekben és várakozásokban gazdagon. Akkor is igen sok értékes dolgot talált a bibliában. Meg voltak annak tanításai, bátorításai, fejtegetései. Amire éppen szüksége volt és ami után vágyakozott ama tevékeny napokban, a szent könyv azt nyújtotta neki. De azokat a különös kijelentéseket, melyeket annak igéiből most nyer, akkor nem találta meg. Most vigasztalásra van szüksége a gyöngeségben, erőre a fájdalom türelmes elviseléséhez, kegyelemre, mely őt életének új állapotjához való alkalmazkodásra kiépítse és végre gyöngeségének tapasztalásában bizalomra az isteni szeretet és gondosság iránt. Az egészség és tevékenység idejében nem volt szüksége e különös kijelentésekre és ezek neki akkor nem voltak hasznavehetők.

E tapasztalat nagyon általános. Egy boldog fiatal lány kedvesen zengheti a himnust:

„Jézus, lelkem barátja,
Hadd sietek kebledre.”

s tán mégis, szinte semmit sem jelent ez számára. Nem érzi semmi szükségét, hogy az isteni kebledhez meneküljön. Nincs tudatában semmi veszélynek, ellenséges üldözésnek, semmi gyülemlő viharoknak. Nyelvére zenei ütemben hullámszerűen a szavak, de valósággal szívében nincs tapasztalat, mely azokat neki megmagyarázza. Nehány évvel később asszony, sok gonddal, nehézséggel, kísértéssel és bánattal. Ismét énekli a dalt:

„Jézus, lelkem barátja,
Hadd sietek kebledre,
Míg rohan vizek árja,
Míg bős vihar elüle,
Rej's el, oh Megváltóm, segíts,
Míg átlut a bős elem;
Vezess bizton kikötőbe
S fogadd végtére lelkem!”

És most minden szót átérez, amint ajkairól esdő hangnyomatban folydogálnak alá. Most minden szótag egy szívből jövő imádság. Szíve a dal szárnyain kél:

„Mint viharüzött madár
Fáradt szárnyal csapkodva a levegő-egyet.”

Mi teszi az éneket annyira újszerűvé előtte? — Új tapasztalatok jöttek életébe és ezek közt megtanulta saját elégtelenségét, az isteni oltalom szükségét és megtanulta a Krisztus keblén való menedék értékét is.

Ugyanez az igazság áll Istennek igen sok vigasztalásáról. Vannak bibliai textusok, melyek nyitva állanak az ifjak előtt.

Olvassák a szent könyvet sugárzó éveikben, a mikor nincs gond, gyöngeség érzet, nincs nélkülözési tudat és annak sok igéje öröm és vidámság gondolataiban szól hozzájuk. Akközben vannak ott más igék is, melyek eléggé kedvesen hangzanak, de melyek fölött még sem időznek. melyekből szívükbe egy csillapító hang sem árad. Aztán elmúlik néhány esztendő és végre újak sötétségbe lejt. Gyermeke beteg és az erős férfi ágya szélén virraszt nehéz, aggodó szívvel. Vagy maga esik beteg ágyba, a hol van ideje a gondolkozásra. Tudja, hogy betegsége komoly, hogy talán sohsem tér magához. Most már készséget mutat valamennyire a bibliai versek iránt. Most némi vigaszra van szüksége, mely annyira el volt rejtve előtte Isten igéjében, melynek mostanig mélyebb értelmét nem tudta venni. Például ott vannak a 46-ik zsoltár nyitott sorai:

„Isten a mi oltalmunk és erősségünk,
S alkalmas segítségünk nagy nyomoruságinkban.”

Nem érezte szükségét az oltalomnak a vidám napokban és sohsem vette azt használatba. Valóban úgy látszik, hogy az ajtó egyáltalán nem nyitott fel előtte, de most gyöngeségében és félelmében keresi az oltalmát, keres bizonyos helyet, hol elrejtőzzék; és Istennek ez igéjéhez érve, egyszerre felnyillik előtte; ő oda menekül és meleget, oltalmat, szeretetet, biztonságot talál annak bejáratán belül.

Nem érezte szükségét Isten segítségének és társaságának, míg az emberi barátság oly elégségesnek tetszett neki és a mi „nagy nyomoruságinkban való alkalmas segítség” igéje nem birt akkor rá nézve személyes értelemmel; most azonban az emberi barátság, bármily édes legyen is az, elégtelen, vagy elűnt. Ebben az állapotban az a bizodalom, hogy Isten „igen alkalmas segítségünk”: egy boldogító kijelentés, feltárlása ő előtte egy áldásos új titoknak. Mikor ezt felismeri, úgy tetszik, hogy az életnek egész útja új és különös világításban ragyog fel. Nem fél semmi veszélytől, semmi próbától, semmi küzdelemtől, mert Istennel, mint igen alkalmas segítséggel, nem félhet, nem remeghet.

Igy kell vegyük a bibliának minden igéjét. Sok értékes ígéret van abban azok számára, akik megkísértettek; de amíg kísértéstől mentek vagytok, nem merithettek áldást abból a forrásból, melyet Isten csak a megkísértettekkel közöl.

Vannak drága, gyöngéd szavak az özvegy számára; de míg a szeretett nőnek oldala mellett van erős, bátor és hű férje, ez igék még bezárt tárházak számára. Övéi csak akkor lehetnek, mikor az özvegyiség jelét viseli és magánosan ül kedves halottjának koporsója mellett, vagy gondok és terhek közt, melyeket vesztesége dobott lábaihoz.

Nyájas igéi vannak az árva gyermekek számára; de míg a gyermekek atyjukkal vannak és lakóznak oltalmában a boldog otthonnak, nem juthatnak el az isteni jóság tartalékához. Csak mikor elveszítették egyiket, vagy másikat, vagy mindkét szülőjüket, csak akkor vehetik ajkaikra e bibliai ígéretet:

„Mikor apám, anyám elhagynak engemet,
Felveszi az Ur gonimat.“

Vannak kedves ígéretetek az öregek számára is; de ifju vagy közép életkorban levő férfi avagy nő, azokat nem tapasztalhatja.

Vannak bizonyos helyzetekhez mért üdvözítő mondások. „Boldogok, a kik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak“. De csak a kik szomorúságban vannak, azok tapasztalhatják az isteni vigasz boldogító voltát. Nem tanulható az meg, míg a szív bánatot nem ismer. Egy másik üdvözítő mondás: „Boldogok, a kik éheznek és szomjuhozak az igazságot, mert ők megelégtetnek“. De előbb éhezni és szomjuhozni kell mielőtt a szív megelégtetése lehetséges.

Igy a biblia összes kincsei készségesen feltárulnak előttünk abban a pillanatban, mihelyt meg van tapasztalatunk, mely e kincsekben rejlő különös kegyelem szándékolt föltétele. Innen van, hogy a biblia sohasem merül ki. Az emberek azt ismét át és átolvassák s mindannyiszor találják abban valami újat — új ígéretet, új vigaszt, a szeretnek új kijelentéseit. Ennek magyarázata az, hogy az ember növekszik tapasztalatban és minden új tapasztalat új hiányokat nemz és az embert új kijelentésekhez juttatja.

Ez igazság másik vonása az, hogy a kijelentések csak akkor tétetnek, mikor szükségbe jutunk. Az áldás minden nap számára annak a napnak kis körébe van bezárva és mi éppen nem juthatunk ahhoz, a míg arra a helyre nem érünk. De mikor a szükség jő, a segély is mindig kész. Mac Donald György ez igazságot ebbe a mondatba foglalja: „Mihelyt készen vagytok rá, itt vagy amott megtaláljátok, a mi nektek szükséges, egy könyvben vagy egy barátban.“ S nem is pusztán véletlen az, mi a támogatást, a segítséget, a világosságot így hozza, éppen a helyes pillanatban. Isten keze vezet minden ily eshetőséget. Isten gondossága az, mely őriz és a szükség pillanatára jósága mindig készen van. A mint a természet felébred és szükségletei éhségben s kivánságokban kezdenek kifejeződni, isten az ő saját módja szerint hozza mi elének azt, mit ujonnan fölébredt kivánságunk követel. Ő minket őriz és a kellő pillanatban készen van áldása a pillanat számára.

Minden új gondviselésnek, mely mi előttünk feynyilik, meg van saját kis körében a maga készlete a jóból. Vegyük ismét például fiatal barátnőm esetét, ki beteg volt. Sohasem volt ő azelőtt rosszul. Mikor a betegség megérkezett, a tapasztalat teljesen új és idegen volt. Először titokzatosnak tetszett előtte és ő nyugtalankodott; de csakhamar kezdte érezni, hogy még a

tapasztalat új és fájdalmas vala, maga új áldásokat nyert, az isteni jóság új kijelentéseihez ért. Például azelőtt sohasem tapasztalta saját otthonában a szeretetnek azt a gyöngédségét, a mint az most megnyilvánult iránta összes övéi részéről. Az egész házi élet kezdett az ő beteg szobája körül forogni. A szeretet azelőtt is megvolt atyjának, anyjának, leány- s fitestvérenek szívében — most sem szerették őt jobban, mint azelőtt; de boldogságában és egészségében a szeretet sohasem mutatkozott olyannak, mint most, midőn párnái közt feküdt fehéren, gyöngén és szenvedve. Most mindenik versenyzett a másikkal szives érdeklődésének kifejezésében.

Aztán sohasem érezte azelőtt, hogy neki mily sok barátja van otthonán kívül. Mindig volt része szivességben és udariasságban, de most százak voltak, kik szeretetüket valami gyöngéd módon óhajtották kimutatni.

Még egy másik új áldás is vala, mely betegségében nyílt meg előtte: bibliája. Mindig bibliaolvasó volt és e könyv nagy jelentőséggel bírt rá nézve életének derült, fényes napjaiban. De most drága gondolatokat talált, melyek ragyognak, mint a gyémánt, azokban az igékben, melyek azelőtt csak keveset jelentettek számára. S még ez sem vala minden; az isteni szeretetnek oly kijelentéseit találta meg, melyeket sohasem tapasztalt erejének napjaiban. A Krisztus barátsága azelőtt sohasem látszott oly szorosnak, oly valódinak, mint minővé most lett. Így az isteni gondviselés, mely őt betegszobába ve tette, elvitte az isteni jóság új felfedezéséhez is, mihez sohasem juthatott volna, ha betegséget nem tapasztal.

Igy van ez állandóan az életben. A dolgok, melyektől félünk — a veszteségek, a bánat, a szerencsétlenségek, új jóságához és áldáshoz visznek minket, melyeket nélkülözniünk kellett volna, ha a fájdalmas próba el nem jő vala. Marah-nak keserű forrása mellett nőtt a fa, mely a vizet megédesítette. A kit minden szomorúság megterhelt, az várja a szükséges vigaszt, mely könnyítsen rajta. Minden veszteség hord magába burkolva valami jutalmazó nyereséget. Emberi gyöngeségben tétetik tökéletessé Istennek ereje.

A Krisztus országának elvéül, törvényéül állítjuk fel, — mely alul nincs kivétel — hogy bármely keresztyén életben előforduló minden új helyzet és tapasztalat számára az isteni jóságnak egy különös tartaléka van, melynek segélye amaz óra minden szükségét illetőleg megte előnek fog találtatni. Nem kell azért félnünk, hogy valami oly helyre fogunk vezetni, melyen nem találhatunk kegyelmet a kellemes és hűséges élethez. „A milyenek napjaid, olyan lesz erőd“, ez a cserben nem hagyó isteni ígéret. De a kegyelem a szükségben rejlik, előre az ki nem kapható. A szomorúság számára való kegyelem nem adathatik, mikor örvendezünk. A haldokláskori kegyelmet nem

kaphatjuk meg, mikor az élet kötelességeinek kellős közepében állunk. És bizonyára nem is ez ama segély, mire ekkor szükségünk van, de sokkal inkább: Bölcsesség és erő, hogy nemesen, szeretettel, hűségesen élhessünk. Akkor, mikor a halálhoz közeledünk, meg fogjuk nyerni a támogatást és völgyén át életre vezetettünk.

A mi három szentünk.*

Irta: Csulak Lajos.

Bármennyire akarjuk szépíteni a dolgot, mégis csak igaz, hogy napjainkban rohamosan hódít az anyagiak után való törekvés, a mindenáron való meggazdagodás.

És ebből igen szomorú következmények állottak elő.

Egyik: a naponkint felmerülő panamák. Csalások, sikkasztások, közpénzek hűtlen kezelése. Igen, mert ahoz, hogy valaki meggazdagodjék, hogy magának anyagi függetlenséget és jólétet teremtsen, nem mindenki bír a becsületes eszközökkel. Ezért rátér a közérkölcscsel szembe ütköző utakra. Onnan vesz, ahol kap és nem válogat az eszközökben.

Másik szomorú következmény, ami az elsőből természetesen foly, hogy letér a becsület útjáról, eltér Istentől, lassan kihál lelkéből a vallás nemes érzelme.

Igy van; fájdalom!

Sokáig lehetne aztán még fejtegetni ezt a dolgot és sokat lehetne panaszkodni.

Még az sem lenne érdektelen, ha az ember a megfelelő gyógyírt keresné! Bizony nem.

Mert hiszen régen is úgy volt, most is igaz, hogy: „Minden ország támasza és talpköve a tiszta erkölcs“. És nekünk, magyaroknak, Istenem, milyen nagy szükségünk van erre a támaszra. Erre a talpköve.

Ezt nem én mondom! Ezt kitalálták a nálamnál okosabb emberek. E miatt aztán gondolkozni kezdtek a teendők felől is. Miután pedig hazánkban a kálvinizmus, mint vallás, egyet jelent a magyarral, mint nemzetiségi fogalommal: vezető férfiaiunk nemcsak vallás, erkölcsi, de magyar hazafi kötelességet teljesítettek, mikor afelett tanácskoztak, hogy miképp lehetne az embereket visszavezetni az Isten imáadására, a vallásos élet áldásos mezejére, a hitnek megnyugtató tudatára. Isten félelmére.

Ennek a nagy, nagy célnak elérésére egyik alkalmas eszköznek találták és tényleg annak bizonyultak a vallásos estélyek.

Igen! mert a hívőknek többször kell alkalmat adni lelkük ehvelésére, az Istennel való társalgásra.

Nem árt az, ha az ember az élet mindennapi küzdelmeiben egy órát arra is szentel, hogy táplálja

* Megnyitó felolvasás a brassói egyházközség idei első vallásos összejövetelén.

a lelkét. És akik ezt akarják, akik ezt szomjuhozzák, arra alkalmat kell nyújtani. Ez a gondolat, ez az ok szülte, hogy annyi év óta már az ősz beálltával, szombatunkint összegyűljünk ide gyönyörködni abban, ami hasznos ami kedves, ami szivnemesítő.

Amint erdélyi egyházkerületünkben az eszme megszületett, a megvalósítás an az egyik első mindjárt a brassói egyházközség volt; aki azt megteremtette, aki fentartotta és bele életet lehelt, az volt Péchy Árpád, ami néhai lelkészünk, kit olyan nagy szivfájdalommal adtunk át a napokban az anyai földnek. Épen azért méltó, tőlünk pedig hálás, kegyeletos kötelesség, ha emez első vallásos összejövetelünket az ő emlékének is szenteljük.

Kik itt megszoktunk jelenni, kik annyi lelkiépülést vettünk, kiknek lelkébe annyiszor csepegtette a vallás vigasztaló szent balzsamát: mi emelkedjünk fel a tőle kapott szárnyakon Istenhez, hozzuk áldozatunkat a rávaló emlékezésben és imádkozván mondjuk: Uram pótolj ki a mi nagy veszteségünket!

Mélyen tisztelt jelenlevők! Visszatekintve a legközelebbi 8 évre és magunk elé képzelvén azokat a férfiakat, kik emez asztaltól annyiszor hallatták velünk bölcs beszédeiket — erre — mondom — visszatekintve, nézem magamat jobbról és balról s mély fájdalommal kezdem tapasztalni, hogy aligha egyedül nem maradtam. Hol van a jóságos öreg arcu Koós bácsi? Hol van a puritán jellemű Gencsy bácsi? És hol a mi fejünk koronája Péchy Árpád? Elmentek, itt hagytak bennünket.

Árván maradtunk! Pásztor nélkül maradtunk. Képelem, mint a tanítványokat a mester eltávozása után. Tétova állunk és tanácstalan busulunk!

Bizony szinte egyedül maradtam s most már egymagam elsíratom a volt társaimat, elepekedem utánuk. Szeretném felidézni emléküket, hogy megjelenjenek itt előttünk, hogy végig nézzenek még egyszer rajtunk ebben a teremben, mi pedig felelhessünk nekik: itt vagyunk, rátok emlékszünk!

Látom magam előtt, ki leghamarabb itt hagyott, az öreg Koós bácsit. Föveggel hozza magával nagy tudásának gazdag tárházát, hogy juttasson belőle nekünk is. Beszél maga öreg idejéből és int, hogy ne zugalódjunk, mert hiszen jobban van ma, mint volt akkor. Egy sziv az az egész ember, a ki szóba áll a legkisebb gyermekkel is. Megsimogatja, kikérdegeti. Azután örökös munkás lelkének nincsen soha nyugta. Nála a pihenés nem ismeretes fogalom. Ha egyéb nincs, nyelveket vesz elő, 70 éves korában megtanul olaszul, hogy élvezze az olasz irodalom gyöngyeit, azokat lefordítja magyarra, hogy élvezék mások is. Francia közmondásokat, cigány verseket ültet át magyarra. Azután a szegény székely inasokat veszi gondjai alá, majd magyar gyermekeket szállít haza Oláhországból, hogy el ne pusztuljanak a magyarság részére. Ezeknek aztán ő az apjuk, dajkájuk.

Ha nincs rá költség, megkoldul mindenkit, majd az elhagyott cseléd lányokat oktatja, akik százával jönnek hallgatni a szelid aggastyán tanulságos szavait. Ahogy ide kerültem, engemet mindjárt lefoglalt. Nem nézte, hogy egész héten huzom a jármot, megfogott vasárnap délután s hogy el ne szökjem, bele csimpajszkodott a karomba, úgy vitt.

Egyszer aztán kezdett panaszkodni, hogy a keze botlik, nem akarja kírni a betüket. A szegény jó öreg Péchy Árpád minden nap meglátogatta. Nagyon szerették egymást. Nem használt a villanyozás. Majd később a lábaira is panaszkodni kezdett. Sétái nagyon rövidék lettek. Mind csak a kapuja előtt csoszogott, egyszer az is megszűnt. Be-benéztünk hozzá, akkor már feküdt s mi úgy elnéztük, hogy mikép közeledik a vég. Mikép hül ki egy nemes szív lassan.

Hát kihült!

Egy zimankós őszi napon elment.

Egészen más zsánerű volt az öreg Gencsy bácsi. Egy gavallér katona, egy nem alkuvó jellem.

Mint orvos, nagy ellensége minden illetlenségnek, tisztelője a nőknek és kegyetlen üldözője minden szeszes italnak. Itt tartott felolvasásai is nagy részben ide voltak irogatva. Meggyőződése volt, hogy az ember olyan lesz, mint a milyenné nevelik. Erről könyvet is írt. Rengeteg ismerettel bírt. Olvasta a világ irodalom összes jeleseit — elkezdve a klasszikusokon. Ezekből is sok szépet és hasznosat nyújtott nekünk. Azután buzgó kálvinista, a ki nekcsak szóval, de tettel, pénzáldozattal sietett eleget tenni a maga kötelességének. Péchyvel együtt ők is nagyon szerették egymást. Péchy úgy is hívta: ez az én két szent öregem. És sajátságos véletlen, hogy Péchyvel 10 nap között haltak el.

És jön a harmadik szent: Péchy. kiről csak most halála után világosodott ki, hogy mekkora ürt hagyott maga után. Én nem is tudom, vajjon ki tölti ki az ő helyét!

Rám pedig nagy benyomást tett, a hányszor láttam, a hányszor vele beszéltem.

Pap volt, igazi pap, a milyennek kellene lenni másoknak is.

Nem politizált, nem volt népvezér, élt a maga egyházának. Nagy gonddal, nagy körültekintéssel és végtelenül tiszta kézzel vezette egyháza szellemi és anyagi ügyeit. Kálvinista hitelveit tudta közvetíteni a más felekezetek felfogásával, ezért a többi hiten lévők is nagyra becsülték.

Magán és családi élete tiszta, mint a harmat. Szelid szavaival, csendes meggyőző természetével kielégítette azokat, a kik lelki szükségükben hozzá menekültek. A gyülekezetre éber gonddal örködött, de nem is veszett el belőlük egy sem.

Ő igazán nyugodtan léphetett a nagy ítélő bíró elé; ő igazán elmondhatta: „Uram mind megvannak azok, akiket reám bíztál; nem veszett el belőlük egy sem!”

Egyházának bonyolult, zilált és mondhatnám nehéz anyagi viszonyait biztos kézzel vezette a révpárt felé! A vallásos élet fejlesztése és ápolása végett nem halasztott el soha egyetlen alkalmat sem. Mindig kitudta domborítani, hogy az szent, hogy az nagy dolog, úgy a nagyok mint a kicsinyek előtt. E miatt a hittani vizsgákat mindig a templomban tartotta, a mikor nem volt más istentisztelet. És ez nagyon jól volt így. A kicsinyek zsenge lelkében áponi kell a hitet; a kicsinyek előtt mutatni kell, hogy a hit szent! A szülők nagy örömmel és nagy számmal voltak jelen, a presbiteriumtól pedig épen elvárta, hogy megjelenjenek.

És én nem tudom, uraim és hölgyeim, hogy mit mondjak! Ha vajjon a hitnek nem tanítása, a keresztény erkölcsnek igen hétköznapi tétele, — ami ma napjainkban divik — nem-e okozta részben azt a társadalmi betegséget, amiket ma szociálismus, anarchismus, nihilismus és más nevek alatt ismerük! Én emlékszem, hogy minket gyermekkorunkban minden vasárnap templomba vitt a rector bácsi, a ár hideg volt, akár meleg. Mégsem hült meg egyikünk sem, de nem is lettünk sem szociálisták, sem anarchisták. Jámbor erkölcsben, talán szűkebb világnézetben nevelkedtek őseink, de azért több gabonájuk termett; sokkal kevesebb volt a cifra ruha, a fűnnéházás, de nem ismerték a törvénytörést, a törvénytörést, hanem ismerték a boldogságot, az igazi lelket nemesítő családi életet.

Azért hatott reám a Péchyvel való találkozás, azért becsültem nagyra, mert úgy látszott, hogy ő e letűnt éle nek visszaidézésén fárad.

Juniusban találkoztam vele u oljára, mert amikor a mult nap kban ismét kerestem, akkor már nem engedtek hozzá.

Nagyon kegyes volt hozzám s talán édesemen felül szeretett.

— Szép ünnepet tervezünk a püspök ural, — mondotta. A retormáció évfordulóján fog meglátog tni. Csinálunk templomozást, szeretet-vendégséget és vallásos estélyt. Te fogsz felolvasni! —

És a püspök úr el is jött — az ő temetésére; én is olvasok itt fell — — az ő emlékére.

Igen: az ő emlékére! Mert én azt hiszem, hogy a brassói kálvinisták évek hosszú során fogják könynyezni őt, az egyház története pedig nem feledi el nevét soha, örökké!

A Péchy Árpád nagyszabásu papi működésének helye van a kálvinista papok történetében. Még ha nem volna annyi sok apró ember ezen a világon. És én hiszem, hogy akad egy hivatott toll, aki azt meg is fogja örökíteni. Mert Péchy Árpád is úgy van kicsinyben, mint a nagy világszemle: amíg itt volt közöttünk, csak o'yan kicsinynek látszott, mint mi. Csak a beavatottak, csak a magasabb szemlélők tudták méltányolni eléggé. De amint felemelkedett oda a magasba, akkor tűnik ki, hogy mekkora!

Hát felemelkedett! Testét átadtuk az édes anyai földnek, de a lelke itt él. Látszik azokon, amit munkált. És én nem kívánhatok jobbat brassói nemes egyházunknak, mint, hogy éljen is a szelleme mindig mi közöttünk!

Neünk nincsenek canon szerint szentjeink; de mi, kik itt vagyunk, avassuk őket s ivünk szerint szentekké! — Vessük be intéseiket lelkünkbe s tegyünk fogadást, hogy úgy élünk, amint a mi három szentünk élt és meghalt. Ugy legyen! —

Isten igéje.

Ki zörget?

Imé az ajtó előtt állok és zörgetek.
Jel. III, 20.

A középkorban nagy befolyásuk volt Németországban a titkos, vagy büntörvényszékeknek. E törvényszék ülnökei vagy beavatottai, feddhetetlen férfiak szövetségét képezték. Mindnyájan esküvel fogadták, hogy a törvényszék titkát rejtve tartják asszony és gyermek, apa és anya, nő és fítestvér, tűz és szél előtt; minden előtt, amire a nap süt, eső esik, ami létezik az ég s a föld között. — Senki sem tudta tehát, ki tartozik e titkos törvényszékhez, melynek szemei mindent észrevenni, fülei mindent meghallani látszottak, amit valahol sötétben, csendben súgva mondtak. A beavatottak közül minden itélőnapon bírákat és itéletvégrehajítókat választottak, az elnökséget minden vidéken egy-egy szabad gróf viselte. A hely, hol a törvényszék ülését tartá, szabadszéknek neveztetett. Ha polgári pereskedésről volt szó, az itéletet fényes nappal, szabad ég alatt hozták meg; a bírák beburkolva, felismerhetetlenek voltak. Ha azonban gyilkosság rablás, erőszak, lopás és varázslás forgott szóban, a törvényszék ülése titkos volt és éjszaka tartották meg.

A beavatottak egyike meghívót függesztett a vádlott ajtajára, miközben a kopogatóval bezörgetett. A vádlottat a meghívóban egy bizonyos helyre rendelték, ott vártak rá hogy a törvényre vezessék. Fáklya világnál gyült össze a vértörvényszék. Ha a bűn rábizonyult a bepanaszoltra, vagy ha bűnössége érzetében nem engedelmessékedett a meghívásnak, akkor elítéltetett, vagyis minden beavatott kötelezve volt az elítéltet ott, ahol találta, egy fára felakasztani, vagy ha védte magát, más módon megölni. Annak jeléül hogy a meggyilkolton a vértörvényszék itélete hajtotta végre, a hol'test melié törtettek, melybe a vértörvényszék jele volt bevésve.

A vértörvényszék réges-régen megszűnt, de a bűnös szive és lelkiismeretének ajtaján még egyre hangzik a kopogtatás. Az ember eltakarhatja ugyan titkos bűnét elfogulatlan külsejével, tiszteletreméltó látszattal és vigélettel is, de a küldöttek, kik nála csöndes órákban, a szent és mindentudó Biró által küldetve zörgetnek, el-

érik őket. Most, a kegyelem napjaiban a szeretet meghívóját függesztik a sziv ajtajára, hogy a bűnös beismerje bűnét, kegyelmet keressen és találjon.

Isten különféle küldöncöket bocsát ki: vihar, hajótörés, lóról lebukás, vasuti szerencsétlenség, nehéz betegség; egyiknél a hú édes anya halála, másikkál napfényre került gonoszságok miatti súlyos büntetés; szégyen, gyalázat. Néha a bibliának egy komoly szava a hírnök, mely egyszerre a lelkiismeretbe markol, vagy emlékezés rég elmúlt órákra személyekre, dolgokra vagy tettekre melyek most intve, tiltva támadnak fel a lelkiismeretben.

Isten ezen hírnökök zörgetése által felriasztja a bűnnel terhelt embert, hogy bűnei tudatában felijedjen. Hiszen szól az Isten egyszer vagy kétszer is, de nem ügyelnek rá. Álomban, éjjeli látomásban, mikor mély álom száll az emberre és mikor ágyasházokban szenderegnek; akkor nyitja meg az emberek fülét és megpecsételi megintetésökkel, hogy eltérítse az embert a rossz cselekedettől és elrejtse a kevélységet a férfi elől. Visszatartja lelkét a romlástól és életét, hogy azt a fegyver ne járja át. Fájdalommal is bünteti az ő ágyasházában és csontjainak szüntelen való háborgásával. Ugy, hogy inye undorodik az ételtől és lelke az ő kedves ételétől. Husa szemiatomást aszik le róla, csontjai, melyeket látni nem lehetett, kiülnek. És lelke közelget a sirhoz, s élete a halál angyalaihoz. Ime mindezt kétszer-háromszor cselekszi Isten az emberrel, hogy megmentse lelkét a sirtól, hogy világoljon az életnek világosságával. Jób XXXIII. 14—30.

Isten zörget a bűnös szivében, hogy az ember álljon meg utján csendesen és térjen vissza Istenéhez. A te szived ajtaján a te életedben még nem kopogtatott és nem figyelmeztette lelkiismeretedet? Ez órában sem halod Őt zörgetni? Készen lennél, ha megkellene jelenned a B ró elől? Még nem hivat, csak üzeni, hogy lesz egy nap, amelyen hivatni fog és meg is kell jelenned, akarsz vagy nem akarsz. A halál, mely akkor hozzád belép, megragad akárhol léssz, hogy bírád elé vezessen. Ez a küldött a palotában úgy, mint a kunyhóban megragadja a nagyokat és alacsonyokat, férfit és nőt, fiataalt és öregget. Megbízását ellenállhatatlanul teljesíti s ha jön, nincs többé időhaladék. Nem használ semmit, ha úgy gondold is, hogy még sok tennivalód volna, ha még nagy tervek foglalkoztatnak. Mily gyakran lépett már be bejelentetlenül s elragadta az ifjút vagy a hajadont ereje virágában.

Most azonban kegyelemmel zörget Isten! Az Úr maga Jézus zörget a sziv ajtaján és kíván bebocsáttatást. Adósságot és bünt el akar venni, s a lelkiismeretet megszabadítani minden tehertől. Ákit hív az Isten, annak bizonyosságot akar adni affelől, hogy a mélyen eladósdott bűnöst semmi ítélet nem fenyegeti többé. Az elzárt ajtón keresztül kiált Jézus hozzád: „alázd meg magadat! nyisd meg bűnbánattal és beismeréssel szived ajtaját, én üdvösséget és békét, kegyelmet és teljes bocsánatot hozok neked. Én felkeltem és elhagytam a dicsőséget mely enyém volt az én Atyámnál, minekelötte e világ funda-

mentuma felvettetett, hogy téged felkeresselek a sötétségben és halál árnyékában. A romlás ítéletét, mely rád várakozott, önkénynt magamra vettem, mert oly nagyon szeretlek téged és meg akarlak menteni.

Engedtem magamat megkorbácsoltatni, hogy büntetésed magamra vegyem, a te bűnöd szégyene miatt köpdöstek meg engemet. A kereszten az én kezeimet és lábaimat szegezték által éretted. Bűneidnek átkát én magamra kívántam venni, hogy te szabadon bocsátással. Nyisd meg nékem, bocsáss be engem, hogy világosság legyen szivedben, életet és békességet hozok és reménységet, hogy nálad maradok, oltalmazlak és hordozlak.

Mit felelsz a zörgető Jézus szavaira?

Mit gondolsz, mi lesz a te részed ez örökkévalóságban, ha a békéltetőt, az Istennek Fiát, ki téged meg akart menteni, elutasítottad? Milyen lesz halálod, ha az ítéletre hívó hirnök jön, ha az ő zörgetése hallatszik ajtódon?

Jézus előtt zárva tarthatod az ajtót, az a te akaratodtól s felelősségedtől függ. De a halál kötetének fel kell nyitnod. Ez átlép a bezárt ajtón és asztalod mellé áll, vagy ágyad elé és elvisz akkor is, ha vig társaságban vagy, a pohár kezében. És mi lesz akkor? Ő hallgasd, hallgasd! Ma nem a halál zörget, hanem az élet Fejedelme.

Jézus zörget.

Für Alle.

Özv. Kerekes Józsefné.

Kegyesség utja.

Hová tekintsz?

Tekints *magadba* és — elcsüggedsz.

Tekints *magad körül* és — nyugtalanság, félelem, fog el.

Tekints

J É Z U S R A

és — békesség lesz osztályrészed.

Ha megkísértetel, ha szomorúság vagy kételyek lepnek meg otthon vagy kívül az életben,

mindenütt és mindig

bizzál az Úrban örökké, mert az Úrban, a Jehovában örök kőszálunk van. (Ézsaiás 26, 4)

A Fiu nem cselekedhetik *semmit*, amiket az Atya cselekszik, a Fiu *ugyanazokat cselekszi*. (János 5, 19.)

Én magamtól *semmit sem* cselekszem, hanem amint tanított engem az Atya, *azokat szólok*. (János 8, 28.)

Az Atya, aki én bennem marad, *ő cselekszi* e cselekedetet. (János 14, 10.)

A kereszten: A főemberek mondák: Tartsa meg magát. (Lukács 23, 35.)

A vitézek csufolják: Szabadítsd meg magadat! (Lukács 23, 37.)

A gonosztevők egyike szidalmazá őt, mondván: Szabadítsd meg magadat! (Lukács 23, 39.)

Jézus nagy fenszóval kiáltván, monda: *Atyám, a te kezeidbe teszem le az én lelkemet!* (Lukács 23, 46.)

És te, Istennek gyermeke, tehetsz még valamit magadtól?

Soha többé!

Egy kiskereskedőnek nem volt egyéb vágya, mint hogy kis boltocskája annyit jövedelmezzen, amennyi mindennapi kenyerére elég. Minden gondja, gondolatja csak e körül forgott, Egyszer hirtelen nagy vagyont örökölt; ez a körülmény gyökeres változást idézett elő. A kis bolt értéktelenné lett előtte, az öltözete, a szokásai, háza, asztala, beszéde, környezete, arckifejezése, gondolatái, a pénz értékéről való fogalma, mind, mind megváltozott. Nagyon jól tudta, hogy ez a teljes átalakulás az ő belső és külső életében olyan eseményre vezethető vissza, mely anélkül következett be, hogy ő megérdemelte volna, amelyet azonban soha sem óhajtott többé meg nem történné tenni, mert hiszen nyilvánvaló volt, hogy ez az esemény emelte ki az alacsony gondterhes sorsból az új, addig nem ismert új életbe,

Olyan ez, mint a bűnös megtérése, akit a kegyelem örökéletre juttat. Azelőtt nem ismert, csodálatos személy, Jézus, a dicsőség ura lép be az ember életébe. Az isteni világításban felismeri a bűnös a vétkeit s az elvesztegetett éveket. Megérti, hogy Jézus valóságos, élő jelenvaló személy. S amint a kegyelem áthatja a bűntheres szívét, szakít minden megismert bűnnel, szívét, akaratát Jézus kezébe teszi le és a Szentlélek hatása alatt elfogadja a bűnbocsánat bizonyosságát. Megtudja, hogy ő szeretett, kegyelemben részesülő gyermeke az Istennek. Új élet kezdődik: az Örök élet! Az önző „én” elveszti trónusát, Jézus az úr, övé a birodalom, övé a rendelkezés joga!

Térjünk e vissza a régi nyomorult életbe? Nem, soha többé!

Tessék dolgozni, ne sopánkodni. Mi nem győzzük eléggé figyelmeztetni a magyar protestáns vezetőt, lelkészeket, világiakat, tanárokat, tanítókat, hogy nagyobb szeretettel, több buzgósággal és egész lelkiismeretességgel kezdjék el és folytassák az egyházépítő, Krisztus evangéliumát terjesztő szent munkát.

Tehetetlenségünknek példája az a hang és modor a hogyan bännak velünk s lekicsinyelnek minket az ultramontánok, akiknek egyik szócsöve az *Alkotmány* már hetek óta támadja a protestánsizmust s annak vezérembereit. Mutatóul közöljük e kis cikket, amely ugyancsak nekünk van címezve. Olvassa el kiki s jegyezze meg annak hangját, irányát, egész tendenciáját és vesse szívébe és készüljön — hogy adandó alkalommal készen legyen a méltó válaszzal:

„Tessék dolgozni, ne sopánkodni! A Zsilinszky, Bánffy és társai által megfujt riadó hangjait azok a protestánsok is visszhangozták már, akik magukat mérsékelteknek tartják s akik úgy látszik nem is tartoznak a riadósok sultje közé. Raffay Sándor a Budapesti Hirlap vasárnapi számában szelidebb hangon panaszolja el azokat a jeremiáákat, melyet a főmü-
koldus, Bánffy legutóbb sirt végig.

Amiről szólni akarunk, az az, hogy Raffay ur két-
ségbe vonja, hogy Zsilinszkyt, Bánffyt és társait poli-
tichai indokok vezérlik. Raffay szerint a felekezetközi
helyzet olyan válságos, illetve a protestánsok állapota
olyan szomorú, hogy az ezt követő elkedvetlenedés tör-
ki a protestáns vezérek ajkain.

Raffay urnak felébredt katalicizmustól fáj a feje.
Pedig Raffay ur, ezzel a dologgal már meg kell ba-
rátkozniának is, mindenkinek. Ha Vázsonyi Vilmos
lesz a miniszterelnök s Baltazár Dezső a kultuszminisz-
ter, az se fog már ezen a dolgon változtatni. Sőt an-
nál jobban fog a katholicizmus szervezkedni. Megáll az
ember esze, hogy egy szabad államban az fáj valaki-
nek, hogy szervezkednek a katholicusok milliói társa-
dalmi egyesületekben, szervezetekben s politikai párt-
keretben is. Hát ezt a kormány megakadályozhatja?
Milyen reakciós gondolkodás ez Raffay ur. Azután hozzá
egy pozitív keresztény ember cészel így. Hát nem kell
örülni mindenkinek, hogy elvégre a kereszténység érde-
kében is történik valami. Hát Raffay ur, ha öök még
keresztények, a mit el akarok hinni, akkor öök nem
örülnek annak, ha a keresztény restauráció (s nem ám
rekatólizálás) érdekében valami történik. Bár csak öök
is többet tennének a keresztény restauráció érdekében.

Ezt várjuk már mi régen testvéri szeretet el. Nem
pedig igazságtalan gysnúsításokat, haszontalan vádas-
kodásokat és jogtalan jeremiáákat. Ezek nem mértik
meg a keresztény világ nézetet. De még a protestániz-
must sem.

Tettek kellene ide. A dolgozó katholicizmus
már tesz valamit. Többet is fog. Hol a dolgozó protes-
tánizmus?”

Legyen nyugodt az „Alkotmány“. Az általa műkol-
dusnak nevezett protestántizmus ébredés s ha felébred,
észre fogja téríteni a zsaroló ultramontánizmust.

Egyháztársadalom.

I. Mit tegyünk?

1. Rendezzünk Református egyházi felolvasó és tár-
sas estélyeket, a szükséghez és alkalomhoz mérten, kü-
lönösen az adventtől husvétig terjedő időben. Az alkalmas
helyen, (főleg iskolákban) tartott felolvasó estéken ének,
szavalás, zene s hasonlók kiegészítésével, arra alkalmas
egyének, de mindenesetre világiak is tartsanak felolvasá-
sokat, szabadelőadásokat, egyháztörténelmi valláserkölcsi,
társadalmi s a jelenlegi protestáns egyházi életet érdeklő

kérdésekről, elméleti és gyakorlati szempontokból, lehető-
leg előre megállapított tervszerűséggel.

A társas estéken a nemesen szórakoztató időtölté-
sek közben (kötő, fonó stb.) beszéltessek meg az egyházi
élet, annak fejlesztési módja, bajai és orvosszerei s pro-
pagáltassanak a javítás eszközei.

2. A szükséghez és alkalomhoz képest rendezzünk
Szeretevendégségeket, pl. a reformáció emléknapiján,
hushagyón, karácsony és husvét szombatján, ahol gazdag
és szegény együtt részesül a közös asztal s az azt meg-
előző szívet-lelket vallásosan emelő beszéd és beszélgeté-
sek áldásaiban.

Fordítsunk gondot a *vallás-erkölcsi élet tisztasá-
gának felügyeletére, megóvására és fejlesztésére*, hi-
veink feddhetetlen életére, egyháziasságára, templomba
járásra, az eltévelyedettek jó utra térítésére, a sakramen-
tumokkal való rendes élésre, a házassági áldás és szer-
tartások igénybevételére stb.

4. Gondosan *örködjünk egyházunk és felekeze-
tünk érdekei és jogai felett* akár a politikai, akár vár-
megyei és közigazgatási, akár társadalmi és iskolai téren,
hogy az állam törvényeiben lefektetett felekezetközi jog-
egyenlőség megtartassék vagy megsértetvén orvosoltassék.
Különösen legyünk éberek a házasságkötéseknél, a szüle-
tendő gyermekek vallásának megállapításánál és használ-
juk fel érdekeink megvédésére a törvény minden szaba-
dos utját

5. Tartsuk figyelemmel *hitsorsos gyermekeink
oktatását s különösen egyházas vallás-erkölcsi nevel-
tetését*. Szorgalmazzuk az iskolába járást, igyekezzünk
segíteni az ezt akadályozó szegénységen és ruhátlanságon,
mozdítsuk elé a tehetséges gyermekek megfelelő pályán
való kiképzését, fordítsunk gondot az egyházi ének és
vallástanításra, a gyermekeknek a gyülekezeti istentiszte-
leteken való pontos és munkás részvételére, a hidegebb
évszakokban külön gyermekistentiszteletek tartására, a
reformáció emlékünnepeinek istentiszteleti és egyházas
megünneplésére.

6. De gondot kell fordítanunk *felölt ifjuságunk
lelki életére* is. Korukhoz és helyzetükhöz méltó szóra-
kozások mellett, ki kell jertőlnünk számukra az egyházi
életben teljesítendő munkakört is. A lelket nemesítő dal,
zene s nemes mulatság gyakorlása mellett az *egyház-
közsegi ifjusági szervezetekben* volna legjobban meg-
oldható a velük szemben gyakorlandó lelkipásztori gon-
dozás és önként kínálkozó, hogy ezekre volna bizandó
templomaink, cintermeink, temetőink rendezése, tisztán-
tartása, gondozása és megfelelő szépítése.

7. Kántoraink és tanítóink vezetése mellett *alakít-
sunk egyházi dalkarokat* (akár férfi-, akár nő-, akár
vegyes karokat), a melyek első sorban egyházi énekeinket
gyakorolják, templomban, temetésen, ünnepélyeken sze-
repeljenek, s akár egyszólamu, de korekt éneklésükkel
segítsenek gyülekezeti énekgyűnk felvirágoztatásán meg-
kedveltetésén.

8. Szervezzünk *református olvasóköroket, népkönyv-*

tárákat, terjesszük a protestáns és református vallásos iratokat, ujságokat, naptárákat, hogy ezek által is terjedjen és erősödjék a protestáns vallásos gondolkodás felvilágosodás, élet és világnézet. Vegyünk igénybe ezekhez saját erőnkön túl a m. kir. földművelésügyi miniszter és az E. M. K. E. támogatását a könyvtárak tekintetében.

9. Fel kell karolni a szegények, árvák, aggok, betegek, alhagyottak, ügyefogyottak ügyét; felkeresni, meglátogatni, bajaikat kitudni, pártfogolni, gyámolítani, gondozni őket anyagilag és az evangélium vigasztalásával egyaránt. E pont különösen felhívja figyelmünket, keresztyén lelkületünket. Ha az Isten anyaszentegyháza is elhagyja ezeket a szerencsétleneket: ugyan hol van számukra menedék?! Itt egy árvát helyezhetünk el örökbe, amott jó családok gondjaira bízhatjuk csekély segedelemért. Talán felébred a jobbak, tehetősebbek lelkiismerete is és teremthetünk szegény-, agg-menházakat, árvaházakat, szerényebb betegápolókat is. Csekély kezdetet is segít a jó Isten és a világon számtalan példa mutatja, hogy mit tehet e téren a szegény gyülekezet is. Csak kezdjük, csak szervezzük ezt a dolgot kivétel nélkül mindenütt! Hisz' ha egyéb nem, a zsinati törvény is kötelez erre!

10. Nem kis gondot kell fordítanunk az anyagi megélhetés eszközeinek teljesítésére is. Jó magyar népünk s köztük nem utolsó helyen a kálvinista magyar és székely ijesztő mérvben szegényedik. Ez a baj már felköltötte még az állam figyelmét is. Az állam támogatja a takarékosagra alapított, uzsoráktól mentesítő „Hitelszövetkezeteket“, amelyek az orsz. Hitelszövetkezetek tagjai; buzdít és utasításokat ad terményeink értékesítésére a kisgazdák községi szövetkezése útján, földmives népünknek a téli időben szakszerű előadásokat tartat az okszerű gazdálkodásról, háznál folytatandó egyszerűbb, de jövedelmező iparágakat (kosár, szalma-fonás, kefekötés, faragás, játékszerek stb.) készséggel tanítat néptanítóink vagy vándortanítók által. Minden efféle kínálózkodást meg kell ragadnunk, mert népünk anyagi jóléte bár nem biztosítéka de támogatója a szellemi és erkölcsi emelkedésnek.

11. Még csak egy pár dologra hívjuk fel a figyelmet, a miket különösen városi gyülekezeteinkre nevezte tartunk rendkívüli fontosnak. A felszerezt ifjúság gondozását érinti mindenik és pedig az élethivatások szerint egyik a tanuló, másik az iparos és különösen iparos-tanonc, a harmadik a szolgálattelvő cse édség gondozása.

H i r e k.

Olvasd a Bibliát.

A megszületett Jézus.

Az ígért beteljesedett. Az Úr Jézus Krisztus, a Megváltó megszületett. Áldassék az Ur, hogy meglátogatta és megváltotta az ő népét és jelentette nekünk az üdvösségnek szavát.

Arany mondás: Mostan bocsátd el a te szolgádat Uram békességgel, a te beszéded szerint. Mert látták az én szemeim a te Idvezítődet. Luk. ev. 2., 29., 30.

Oktató jegyzetek:

I. Az Idvezítő. Már mint kis gyermek mi érettünk a törvény alá adta magát (Gal. 4., 4.); ezért vitték szülejei templomba s áldoztak érte, s mert betöltötte az egész törvényt, azért lehet Jézus a mi vigasztalásunk (25. v.) Ő a mi világosságunk (32. v.) Ő ama köszikla, melyen megállhatunk és büneinkből feltámadhatunk; míg ellenben azoknak, kik nem hisznek benne, elestőkre és kárhözátukra vettetett (v. ö. CXVIII. Zsolt. 22., Máté ev. 21., 42—44.) ő szenvedett mi értünk a keresztfán, mikor Mária lelkét a főr hatotta által.

II. Kik láthatják meg? Azok, kik mint Simeon, igazak, istenfélők, kik várják az ő eljövételét. A kik tudják, hogy magunkra hagyva csak sötétségben járunk s kik azért a mennyei világosságot keresik, azoknak az Ur megadja azt a kegyelmet, hogy megláthassák, azokat a Szent-Lélek által odavezeti, ahol megtalálják. És ha mi úgy vártuk, mint Simon és Anna s ha mi megtaláltuk szent igéjében és házában, akkor tegyünk mi is bizonyosságot róla, mint azok. — Elykor a mi szemeink is színről-színre meglátják ott fenn a dicsőségben.

Lapunk munkatársainak, jóakaróinak boldog ünnepnapokat kívánunk.

Örömmel A „Vasárnap“ olvasóit mindezenre keilemesen fogja meglepni azon örömmel, hogy ujon szervezkedő szerkesztőségünk és munkatársaink seraiba szerencsések voltunk megnyerni a még pár héttel ezelőtt Debrecenben megjelent „Igazmondó“ című egyháztársadalmi lapunk szerkesztőségének és belmunkatársainak igen tekintélyes részét, akik közül nt. S. Szabó József debreceni ref. koll. vallás-tanár, kiváló egyházi tanügyi írókat az egyik társszerkesztői tisztre is felkértük. Domby Lajos b.-gyulai lelkész és eserpes, Zih Sándorné urnó, Szentmiklossy József rákócifalvai, Dávid Gyula élesdi és ifj. Szücs Károly (Matolcs) afiai, akik készséggel helyezték kilátásba támogatásukat s így megszorodott munkásgárdánkkal megerősödvé, bizonyára még fokozottabb mértékben fogjuk betölteni hivatásunkat s teljesíteni azt a kötelességet, amelyet a „Vasárnap“ vállalt magára, t. i. Anyaszentegyházunk építését s a Krisztus evangéliuma terjesztését.

Rómában történt, hogy egy úr száz aranyat adott egy papagályért, amely tisztán és érthetően el tudta mondani a „Hiszek egy“ három szakaszát. Az emberek között is sokan vannak, akik tisztán és érthetően el tudják mondani az evangéliumi hit igazságait. Ezeknek — ha mindamelllett hozzáláncolják lelküket a földi röghöz — éppen olyan keveset használ

az ajkaikról hangzó ige, mint ahogy a papagályon nem segít a „Hiszek egy“ tudása.

A protestáns árvaház jubileuma. A protestáns országos árvaház a jövő esztendőben tölti be fennállásának ötvenedik évét. Ezt az évfordulót méltó módon fogja megünnepelni volt növendékeinek részvételével, a kiknek soraiban vannak önálló iparosok és kereskedők, orvosok, ügyvédek, jegyzők, tanárok, tanítók, továbbá országos képviselők stb. Az intézetet főtartó árvaegyesület tőke-vagyona különben ebben az évben is tetemesen gyarapodott alapítványok révén. Végrondeletileg nagyobb alapítványokat tettek az egyesület javára: a Hutter család Hutter József emlékére 40 ezer koronát, Kochmaister Frigyes báró 40 ezer K, Stepány Lajos 10 ezer K, Sullay Aurélné 8 ezer K, László Mártonné 7 ezer K, Szana Tamás 6 ezer K, Hunfalvy Pálné 4000 K-t. Az árvaháznak most száz növendéke van, kik felelő részben evangélikusok és felelő részben reformátusok.

Hogy hat az evangélium Koreában. Koreának 10 millió lakosa van. A nép kizárólag földmiveléssel foglalkozik. Vallása a shamanizmus, szellemimádás. Szegény népet folyton gyötri a szellemektől való félelem. — Még nincsen 25 éve, hogy megcsendült az evangéliumot hirdető misszionáriusok hangja Koreában s ma 100.000-en felül van már a keresztyének száma.

Egy misszionárius a következőket írja: Korea fővárosában érdekes vasárnapot töltöttem el. Reggel prédikáltam. Az istentiszteleten 1190 koreai vett részt. Köztük a királyi palotának több előkelő hivatalnok. Vagy 700 férfi a földön foglalt helyet. A férfiak mindegyike zöld kabátot és fekete színű kalapot viselt. A kalapot az istentisztelet alatt is fentartották a fejükön. A templom hajójában balfelől egy fehér függönnyel elkerített helyen mintegy 400 nő foglalt helyet. Mikor János ev. 4, 10. verse alapján a szavakat: Ha tudnád — te kértél volna — és Ő adott volna, hangsúlyoztam és többek között így szólottam: Ime itt is jelen van most Isten és benneteket is megkínál az örökélet vizével. Vajjon ki vágyik utánna? Ki óhajtja közületek? — rövid idő múlva 40 férfi és 10 nő állott fel annak jeléül, hogy ők is részt kérnek a Jézus Krisztusban megnyilatkozott örökéletből. Aznap délután és este még három összejövetelt tartottunk, amelyek mindegyikén többen kijelentették, hogy ők most már Krisztust akarják követni.

Ország-világ.

Az ország sora. A képviselőház 18-ig elnapolta magát. Az új évben egész sor különálló nagy kérdés várja a közel jövőben a megoldást: *a bankügy, a választási reform, a véderőtörvény revíziója.* Ezeknek mindegyike külön külön is alkalmas arra, hogy gondot okozzon egy kormánynak és egy kormánytöbbségnek még akkor is, ha azt a többséget

egységes, tömör párt alkotja. De most úgy áll a dolog, hogy sokféle hírek keringenek s ezek között egyik első az, hogy igen sokan idegenkednek a mai kormánytól. Beszélnek is mindenféle új pártalakulásról, amelynek célja az lenne, hogy egy egységes tömör és egy politikai elvektől vezérelt párt keletkeznék. Az új pártalakulásba a függetlenségi párt és a régi szabadelvűpárt szabadelvű oszlopai vennének részt. Feladatuk volna az önálló bank és a katonai kérdések megoldása. Az új pártalakulásra a miniszterelnök és Kossuth Ferenc új évi beszédei lennének a kezdő lépések.

A katonai megegyezés. A katonai megegyezésről a P. Lloyd ezeket írja:

Az ujonclétszám felemelését a katonai körök már a legközelebbi ujoncjavaslatnál, az 1909. évi márciusi sorozásra követelik s ezért már most teljes, a részletekben is kidolgozott megegyezést kell elérni. Az ujonclétszám felemelésével a katonai kérdések természetesen még nincsenek elintézve, még egész sor más ügyet is kell szabályozni, amelyek fölött most legalább is elvi megegyezésnek kell létrejönni, hogy ha a katonai kérdések rendezéséről akarnak beszélni. Ezek pedig a következő ügyek:

1. A véderőtörvény a két éves katonai szolgálattal;
2. a katonai büntető perrendtartás;
3. a katonai ellátásról szóló törvény a 35 éves szolgálattal;
4. az altisztek alkalmazásáról szóló törvény és
5. a lóállásról szóló törvény.

Ezzel szemben a magyar nemzetnek nyújtandó engedmények részben a hadsereg külső jelvényeire vonatkoznak részben nyelvi területre. Ami az első csoportot illeti, itt ki kell domborodnia Magyarországnak önállóságának, a zászlók és jelvények azonban ezzel nem szűnnek meg a közös hadsereg jelvényei lenni, mert a magyar törvény szerint a hadsereg közös volt, ma is az és marad is.

A szerb válság előtt. Szerbiának ellenünk való háborus láza csökkenőben van. Most kormányváltással küzdenek s azt beszélik, hogy Péter szerb királlyal és a fiával sokan elégtelienek.

Az új török alkotmány. A héten megnyílt az új török országgyűlés, amelyen jelen volt a török szultán is, aki trónbeszédet mondott. Ebben szólott Bosznia-Hercegovina sorsáról is; panaszosan, de békés hangon. Így lassanként egészen elcsendesednek a háborus hullámok.

Olvassuk, terjesszük a „Vasárnap“-ot. A „Vasárnap“ előfizetési feltételei a lap homlokán olvashatók. — A „Vasárnap“ hirdetések is elfogad.

Agrár Takarékpénztár R-t.

Maros-Vásárhelyt.

Fiók-intézetek:

Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Marosludas,
Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sepsi-
sztyörgy, Székelykeresztur, Székelyudvarhely.

Befizetett alaptőke: 1500.000 korona

Takarékbetétek: 8 millió korona.

A takarékoságot a lakosság minden rétegében elő-
mozdítandó, amerikai módon **házi takarékperselyeket**
izléses, csinos kivitelben, zárva, kulcsok nélkül **ingyen**
bocsátunk feleink rendelkezésére, a melyek által még
a legkisebb összegek is könnyű módon megtakaríthatók
Ezen házi takarékperselyeknek azon nagy előnyük
van, hogy azokból pénzt a mi közbejöttünk nélkül
kivenni nem lehet és így a fél annak a kísértésnek
hogy a megtakarított pénzt esetleg céltalanul elköltse
könnyen ellentállhat

Ha legalább egy korona a perselyben összegyűl,
sziveskedjék intézetünkhöz fáradni, a mikor a megta-
karított összeget a perselyből a t. cím jelenlétében
kivesszük és a betéti könyvecskéjébe javára írjuk.

A perselyt zárva, kulcsok nélkül visszaadjuk és a
pénzgyűjtés újból kezdődik.

Agrár Takarékpénztár r. t.
M.-Vásárhely

Nyomatott Adi Árpád „Kossuth” könyvnyomdájában Marosvásárhelyt.

A mosás akár a táncz,
Fáradtságba nem kerül,
Schicht szappant ha használsz,
Még szived is örül.

Schicht szarvasszappana
csodálatos, **hathatós** tisztítóerejét
sajátszerű előállításának és a leg-
jobb nyersanyagok leg gondosabb
kiválasztásának köszöni.

Schicht szarvasszappana
kiméli a kezeket és a fehérneműt!
Megtakarít fáradtságot és veszélyeséget
kiméli ennél fogva az egészséget!
Megtakarít pénzt, időt és munkát!

Tisztasága **30.000** koronával
szavatoltatik.

Fizessünk elő

a

„Vasárnap”-ra.

